

Ballagi Mór.

1815—1891.

Ha végigolvassuk Ballagi Mór élet történetét, szinte az az érzés támad bennünk, hogy nem is biográfia az, hanem tanulságos história, melyet valamely moralista írt, bebizonyítani azt a tételt, hogy az akarat, ha becsülettel és szorgalommal egyesül, a leghatalmasabb erő, mely lebir minden nehézséget.

Hat esztenlős volt a kis Bloch Móricz, mikor elkezdte nagy küzdelmét az élettel. Atyja, egy zemplénmegyei szegény zsidó árendás, az adósok börtönébe került, mert csüire leégett és nem bírta megfizetni a haszonbért. Sztáray grófnak. Kimondhatatlan nyomorúságot szenvedett a magára maradt család s a küzdelmek azután is tartottak, mikor az apa kiszabadult és mint zugtanító tengette maga és övéi életét. A fiúcska a talmud tanulására adta magát, hogy tanító vagy képző esetben rabbinus lehessen. A szó teljes értelmében kol-dus módjára élt. Tízennégy éves korában Nagyváradra vándorolt a talmudiskolába. Itt két év alatt csak egyszer lakott jól, egy gazdag fiú, a későbbi Csátery Grósz Lajos dr. születése napján s e szokatlan gyönyörűségből oly beteg lett, hogy napokig a halál révén volt. Két év múlva Pesten át Pápára gyalogolt, hol a híres Beth Hammídras rabbi tanított. Hogy a pesti hajóhidon átjuthasson, utolsó könyvét kellett eladnia. Pápán nevelő lett, először jutva művelt emberek társaságába.

Itt nyilott ki szeme, itt tudta meg, hogy más tudomány is van a világon, mint a talmud és Tarczy Lajoshoz, a kollégium jeles professzorához folyamodott, hogy vegyék fel őt a bölcsélet-hallgatók közé. Akkor még nem is tudott jól magyarul; roppant munkájába került megfogalmazni a magyar levelet, melyben Tarczy pártfogását kérte. De a fölvételi vizsgálaton becsülettel megállta a sarat és fövették a kollégium növendékei közé. Egy évet töltött Pápán,

aztán 1831-ben Pestre ment, hol a matematikai tudományokra adta magát. Földmérő akart lenni. Három évig tanult itt, gyengébb tanuló társainak oktatásából élve; de a rigorózumon minden tárgyból megbuktatták, állítólag azért, mert zsidót nem akartak tűnni a földmérők között. Bloch Móricz azonban nem esett kétségbe! Párisba ment, tanulmányait folytatni. Ismét nagy nyomorúságot kellett szenvednie a világ-városban, hol oly egyedül volt; de ő erős akaratú és szorgalommal csak tovább tanult.

BALLAGI MÓR

Ezalatt itthon az 1840-iki országgyűlésen a zsidók emancipációja került szóba. Eötvös József báró levélben szólította föl a törekvő ifjút, hogy hit-sorsosai között mozgalmat indítson az ügy érdekében. Bloch még Párisban hozzáfogott a munkához és megírta „A zsidókról“ című füzetét, melyet Vajda Péter adott ki. Párisból Eötvös visszahívta hazájába, hol a lelkes fiatal

ember a zsidók megmagyarosításának szentelte egész munkabírást. A héber eredetiből magyarra fordította Mózes öt könyvét és Józsuá könyvét. E művéért a m. t. akadémia 1840. szept. 5-én levelezőtaggá választotta őt. Még az évben megtartotta székfoglalóját, mely „Nyelvészeti nyomozások“ cím alatt külön füzetben is megjelent. A következő évben megírta több kiadást ért magyar grammatikáját a németek számára.

Buzgó törekvése volt, hogy magyar rabbi-szemináriumot állítson az ország; de sikertelenül, mert e gondolata csak negyven év múlva vált testté. Fölhagyva a szándékkal, hogy földmérő legyen, Tübingába ment filozófiát hallgatni és doktorkalapot szerzett. Németországban kikeresztelkedett, 1843. nyarán; egyesült protestáns volt s mint ilyen, itthon luteránusnak tekintették, 1844-ben professzorrá választva őt az evangélikusok szarvasi főiskolájába. Az 1848-iki magyar kormány közoktatásügyi minisztere egyetemi professzornak szemelte ki, minek folytán le is mondott szarvasi állásáról; de a szabadságharc lehetetlenné tevén az egyetem megnyitását és beiktatását: Ballagi előbb Görgei mellett kapitányi ranggal mint tábori fogalmazó, utóbb Aulich mellett mint „hadelnöki titkár“ szolgált hazája ügyét. A szabadságharc elnyomása után a császári központi kormány eltiltotta katedrája elfoglalásától s csak egy év múlva engedte meg, hogy előadásait megkezdhesse. De továbbra is rendőri felügyelet alatt Szarvasra volt internálva; itt adta ki a „Magyar példabeszédek“ gyűjteményét.

Később a kecskeméti ref. teológiai intézethez hívják s itt kezdte el szótár-író munkásságát, mely egész életének legfontosabb tevékenysége volt. Itt írta meg a német-magyar és magyar-német szótárt, mely azóta új és új alakban tömérdek sok kiadást érve, százezrével forog a közönség kezén. Ugyancsak Kecskeméten fejezte be a magyar nyelv teljes szótárát, mely felöleli az összes

magyar szokásait és sokkal többet ér, mint az együgyű etimologizálásokkal teli Czuczor-Fogarassy-szótár. Ballagi Mór, ki 1855-ben a teológiai intézettel együtt Pestre költözött, 1858-ban az akadémia rendes tagjává választotta s nem egyszer jutalommal tüntette ki. A tudós nyelvtudományi működése mellett a protestáns irodalom terén is rendkívüli munkásságot fejtett ki. Ő alapította a Protestáns Naptárt és a Protestáns Egyházi és Iskolai Lapot. 1860-ban Hamburgban jelent meg egy nagy feltűnést keltett két füzet német nyelven, a magyarországi protestáns ügyről s Ausztria politikájáról. A császári pátenst ellen írt e mű a protestánsok sérelmeit nagy tárgyismerettel s lelkesülten tolmácsolta a külföld előtt, a mely a bécsi sajtó útján, az ügy állásáról eladdig csak ferde képeket ismert. Ballagit ekkor a rendőrség részint e munkája, részint lapjának egész iránya miatt, üldözöbe vette. Protzman és Worafka rendőrönökök személyesen vezették nála a házmotózásokat, közcsendháborítás czimén több ízben perbe fogták, lapját lefoglalták, őt magát letartóztatták. 1861-ben az ó-moraviczai kerületnek országgyűlési képviselője lett s mint ilyen a határozati párthoz tartozott.

Az érdemes tudós huszonegy évi működés után 1876-ban megvált a ref. teológiai intézettől s egyháza érdekében már csak mint a dunamelléki ref. egyházkerület tanácsbírája és az egyetemes konvent tagja működött; de irodalmi működését régi buzgalomával egész haláláig folytatta. Utolsó szótári műve az 1887-ben megjelent Kereske István Szótár. Csaknem két évtizeden át vitta kemény harcát a Nyelvőr ortológus táborá ellen; de csak látszólag volt makacs, mert maga is megismerve az igazságot, szótárainak újabb kiadásaihoz kiirtotta a sok gyim-gyomot. A szavak gyűjtésében ő mindig példás lelkiismeretességgel járt el, csak az volt a nagy tévedése, hogy azt hitte, hogy köteles szótárába venni minden új szót, még ha kontár csinálta is. Ragaszkodván meggyőződéséhez, hogy a nyelvújítás helyes uton járt, megmaradt ősdinak; de ismételtük, utóbb sokat javított, simított, úgy hogy szótárai a sűrű helytelenségek mellett is legbecsesebb e nemű munkáink.

A király 1884-ben tanácsosává nevezte ki az érdemes tudóst; az akadémia tavaly megülte félézázados tagjubileumát. Ballagi Mór hasznos tevékenységét folytatott mint Budapest főváros közigazgatási és törvényhatósági bizottságának tagja is. Minden téren köztiszteletet érdemelt buzgósága és becsületes szándéka. Jó ember volt, a szó legszebb értelmében. Élete mindvégig áldásos munka, mely maradandó emléket állít az ő derék, példásan tiszta alakjának.

Sokat regélnek . . .

Sokat regélnek aranyalma-fáról,
Tündér szigetről, melyben ez virul.
Ismérem én jól: szerelemnek hívják;
Boldog, ki téphet gazdag ágrul!
Oh, nékem is nyílt már egyszer virága,
Alatta lelkeim gyakran álmodott! . . .
Isten megáldjon, halvány arcu angyal,
Szíved soha ne érjen bánatot!

S a fecske kétszer szállt pálmák bonába . . .
Két év a boldogságra oly kevés.
Csókoltam szád, s fáradtam a gyönyörtől,
Lágy kebleden várt boldog pihenés.
A míg csodálva néztem nagy szemembe,
Fehér karod bölcsöként ringatott . . .
Isten megáldjon, halvány arcu angyal,
Szíved soha ne érjen bánatot!

Nem jó csillag járt, a mikor születtem:
E homlokon már oly sok a redő.
Utjában állok szélnek, fergetegnek,
Búsán, magamban mint toronytető.
Eleszgedél, pedig ha hűn kintartasz,
Megértük volna tán a szép napot.
Isten megáldjon, halvány arcu angyal,
Szíved soha ne érjen bánatot!

Van mindig két szív egymásnak teremtve,
És össze fűzi szép aranyfonál.
E szál után indulunk a világban,
A míg szívünk párjára ráta ál.
Bennünket is aranyzál fűze egybe;
Nem kellett volna szétszakítanod . . .
Isten megáldjon, halvány arcu angyal,
Szíved soha ne érjen bánatot!

Zoltán Győző.

N y u g a l o m.

(Uhlán.)

Ne tegyetek a sirba még,
Oly hiva int a tiszta ég!
Hisz eltemethetem magam:
A fű közt sir, oly enyle van!

Fű és virág között mi jó,
Furulya messziről ha szól
S a ját-zí, röpké fellegek
Fej m felett ha lengenek.

A temesvári kiállítás.

(Képekkel.)

A vidéki kiállítások újabb ciklusa a temesvárival méltóképpen záródik. Erről a kiállításról is el lehet mondani: várt leány, várat nyer. Nem hiába érlelődött e kiállítás eszméje majdnem husz esztendeig, a testté vált eszme fennen hirdeti a vállalat sikerét. Ma, a kiállítás vége felé konstatáljuk, hogy nem látszólagos, nem futó eredményről lehet szó e kiállításnál, hanem olyanról, mely a hozzá fűzött reményeket minden irányban beváltja. Igaz, hogy minden előbbi kiállítás egy-egy iskola a későbbiek számára. Minden nagyobb tárlat nyilvánvaló tanúságokat rejt magában, melyeket a „nevető örökösök“ előnyükre fordíthatnak. Ezenkívül látjuk, hogy a kiállítási ügy bizonyos irányban tudományyá fejlődött, melynek fonalán minden későbbi kiállítás több és jobb lehet, mint elődje és gyakorlati hasznosítás tekintetében is járt nyomokon fejlődik.

A temesvári kiállítás azonban nemcsak ezt árulja el, hanem igazolja azt is, hogy a tervezők merészebb koncepczióval léptek föl, s nemcsak tanultak a nagyobb tárlatokból, hanem eredeti felfogásuknak is tág tért nyitottak, egészséges ideákat is kitűnően alkalmazták az idő-, térbeli- és helyi viszonyok sokféle igényeire.

Temesvárott meg van az alkalmas keret a kiállításához (csinos parkrészt, kertészeti izléssel kitatarozva), meg van a megfelelő távlati kép, a mi okvetlenül szintén számba jön. Az iparszernak gyönyörű közpöztöt képez, a csinos és változatos melléképületek, mint remek költői staffage jelentkeznek, a korzó idillikus pihenő pont; a villamos világítás kábitó, tündéres képet varázsol elénk, a mi a „panem et circenses“-ben az andalító és varázsoló játékot képviseli, mely vonz és lebilincsel. És ha mindez nektár és ambrózia a prózai léleknek, ott van a czukrászat, a csárda, a kávéház a nagy vendéglő, melyben a kitűnő temesvári sört mérik, ott vannak a legtűzeesebb borok kóstoló fülkéi és a Törley-féle pezsgő-pavillon. Költészet és a költői hangulatra inspiráló költői anyag. A természet által nyújtott keretben tehát az újkor villamos csodájának káprázatos fénye és e mellett, a mi lelkesít, hevit, a költőink által megénekelt tűzes bor, pezsgő s mindezek közvetlen közelében a mámorító zene! Egy kép az „ezer és egy éj“ új folyamaiból, ügyesen kombinálva és még ügyesebben exequálva . . . Ez a kiállítás külső képe.

Egy vonallal sem nagyítunk, ha azt mondjuk, hogy az újabbkori modern kiállítások legigézőbb vonásait látjuk itt kiesiben egyesítve s a rendezőknek dícséretére válik, ha a külsőségekben oly sok tapasztalatot, oly érdekes tudást, oly jó ízlést árultak el. És bár a külsőség ma már födolog, nem leszünk igaztalanok, ha minden lokálpatriotizmust föhétve, nyíltan kimondjuk, hogy a temesvári kiállítás belső értéke is megállja a szigorú kritika mértékét és teljesen kiegészítő része annak a sikernek, melyet a külső hatás után szemünk elé varázsolni képesek vagyunk.

Nem volnánk igazságosak, ha a temesvári kiállítást hiba nélkül valónak mondanánk. Vannak hibái. E hibák közül futólag csak kettőt emlíünk. Először is sok az idegen elem. A rendező-bizottság nem volt kellő szigorral a külföldi és távol álló kiállítók megrostálása tekintetében és ez hiba még akkor is, ha udvariasságból történt. A második hiba — és ez talán indiszkréczió — hogy a vezető és rendező elemek nem mindenütt voltak kellő harmóniában. A hatalom talán itt is háttérbe szorította a tapasztalatot, mint sok más helyütt.

Azonban ezektől eltekintve, a kiállítás belső értéke teljesen színvonalon áll és a szemléleti oktatás szempontjából sokkal többet nyújt, mint bármely edlgi vidéki kerületi kiállítás. E mellett vannak nagyérdékű pihenő pontjai, mint például az állami tanműhelyek kiállítása, a selyemtenyésztés haladásának feltűntetése, a dohánygyártás szemléleti bemutatása, a Vaskapu szabályozása, Temesvár város kulturai haladásának kiállítása, a délmagyarországi házi ipar, a délvidéki erlészet, a torontálmegyei gazdaszat, a volt osztr. magyar államvasutak ipari termelésének gyűjteményes feltűntetése stb. E pihenő pontok körül a helyi és közelvidéki ipar és termelés számos kiváló képviselője kelti föl figyelmünket és praktikus szempontból csak az az egy óhajunk kél szárnyra: vajha a közelgő kelet minél több számottevő fogyasztója látná ezeket közelről, hogy a délvidéki termelőkre, mint közeli jó szomszédokra és versenyképes termelőkre reflektálhatna.

Ez irányban kellene még némi agitációt indítani. Nem elég, hogy Bulgáriából jelentkezik egy küldöttség, mely tanulmányozni akarja a kiállítást; a többi keleti államokra is hatni kellene, hogy e kiállítás gazdag tanúságairól tudomást véve, ezeket saját előnyükre fordítsák. Mert a délvidéki megyék ipari és gazdasági ereje itt teljes világításban jelenik meg s hosszú idő fog elmúlni, míg ismét így együvé lehet hozni e fontos tényezőket.

Egy emberöltőben csak egyszer találkoznak férfiak, kik legjobb tehetségüket ily kiállítás sikerének biztosítására fordítják. És a temesvári kiállításnak kiváló szerencséje volt abban, hogy egy kis csoport lelkes, áldozatkész férfú, a helyes munkamegosztás elvét tartva szem előtt, jó idő óta e kezdeményezés sikeréért dolgoztak, fáradtak és áldoztak.

G. M.

A hangyák életéből.

Irta: Grósz Lajos.

A hangyák a méhek távolabbi rokoni s mint ismeretes, ők is társaságban, államban, még pedig jól rendezett államban élnek. Lakásukat fákban, kövek alatt, de legjobban a föld alatt szeretik készíteni. Építőanyagul homokot, faszálkákat, leveleket s más hasonlókat használnak, mit a dolgozók hordanak össze a közmondásos hangyaszorgalommal.

Egy hangyaállam jóval nagyobb a vakondtúrásnál s különösen nagy a fenyesekben, hol az építőanyag túlnyomó részét a lehullott nagy mennyiségű s közel fekvő tülevelek képezik. Minden állam belsejében számos kamara is elágazó folyosó van.

A hangya publikum szárnyatlan dolgozókból áll, mely az állam külterületein van elfoglalva. Beljebb vannak a kisdudóvódk, szegények menháza, a vendégek, kereskedők, házi barátok, az utcákon pedig az utcaseprők. Az állam legbelsejében laknak a szárnyas házaselek. Egészen háborítlanul, mert a hangya-asszonyosság a halálba is követi az ő férjcskéjét, s ha a halál kapujából valahogyan visszatérhet, hátralevő napjait bánatos szívvvel is anyai kötelemek teljesítésével tölti el. Ezen tultatban nem támadhat kétely a hangyaférjcske szívében az ő kedves életpárja, valamint ennek sem férjcskéje iránt. Már csak azért sem, mert hisz nekik nincs is szívek. Ezt a gyakran csapodár jószágot náluk egy cső-alaku szerv képezi, mely több egymásba nyíló kamarácskából áll, oldalnyílásokkal ellátva, melyeken a vér bejöhet. Minden egyes kamarácska billentyűkkel záródik el az előtte és utána állótól. A vér az egész testet kitölti. Így van ez minden rovarnál. A vérkeringését az edény két oldalára tapadó izmok összehúzódása és kitérülése eszközöli.*) Ilyen a hangya szíve, melyet a tudósok hát edénynek neveznek, mivel az állatka háti részén foglal helyet. De van neki idegrendszere is, agyveleje is.

Mikor a mézeshetek vége felé járnak s a nyári meleg napok beköszöntenek, akkor a boldog párok nászutatra kelnek, s míg ők oda vannak, azalatt az ott-hon maradt dolgozók tágas, kényelmes kamarákat készítenek a — visszatérő menyecske számára.

A peték oly piczinyek, hogy szabad szemmel alig láthatók. Ezekből kelnek ki rövid idő alatt a kukac-zok vagy álc-zák, melyeket a dolgozók ápolnak, védelmeznek s táplálnak kedves édességekkel. Ily gondozás mellett csakhamar elérik teljes nagyságukat s bábokká lesznek, midőn is egy selyemszerű tokkal veszik magukat körül. Ezen bábok azok, melyeket hibásan hangyatojásoknak neveznek.

A bábokat a dolgozók őrzik, mint dajkák. Vízveszély vagy háborgatás esetén mindenik dolgozó a rázó közfé fogja az ő védenczét és biztosabb helyre menekül vele. Száraz, meleg napokon kihordják a napra melegetni, nedves, hűvös időben pedig védettebb, jobb helyre viszik, mint ez gondos és lelkiismeretes dajkákhöz illik. Ily gondos ápolás mellett rövid idő alatt kikelnek a teljesen kifejlett hangyák.

Békés időkben jól megy minden. Néha azonban elborul a béke ege s ha nem is végveszélylyel, de minden esetre rabszolgasággal fenyegeti a ürge s szorgalmas népséget. Az ellenséget a hangyák egyik közeli rokona, a rabló-

amazon hangyák képezik, melyek valóságos rablóhadjáratot intéznek testvéreik ellen. Azon vannak t. i. hogy álczait, bábjait, sőt dolgozóit is elrabolják. Ha sikerül a hadjárat, akkor a foglyokat hazaviszik váraikba, felnevelik, munkára kényszerítik őket, hogy tápláltassák magukat velök.

Ily támadásokra számítanak a hangyák s vissza verésére rendes hadsereget, katonákat tartanak, melyek czélja a védelem és háboru.*) E katonának a többi dolgozótól nagyobb voltuk és erősebb testalkatuk által különböznek, (nagyfejű dolgozó hangyák.) Béke idején azonban ezek is dolgoznak. Eltartásuk tehát nem kerül semmibe.

Támadások alkalmával aztán rést állanak s vagy győznek, vagy halnak. Hátrálást, fegyverletételt nem ismernek ők. Olyan esetekben pedig, midőn a rablókkal nem küzdhetnek meg sikerrel, cselhez folyamodnak, t. i. meghódolnak, a várat átengedik az ellenfélnek, kit meghizlálnak, hogy aztán egy rigó — felfalja. A csel mindig sikerül. Ezek a hangyák Braziliában élnek. Mások meg rabszolgákat tartanak. De ezek elsatnyulnak, mivel a rabszolgák végezket helyettök mindent. Emezek helyzete uraikkal szemben kétségkívül előnyös és igen kevés megeröltetésükbe kerülne uraikat leigázni, miként ezt a rómaiak rabszolgái tették; de ők nem élnek vissza az alkalommal, hanem hűségesen táplálják s gondozzák uraikat. Lubbock egyszer egy ilyen rabszolga-hangyát tett egy dobozba, ellátva őt a legfinomabb mézzel. De hiába volt ott a kedvencz nyalánkság, az elpuhult ur majd meghalt éhen, nem volt annyi ereje, hogy az eledelhez nyulhatott volna. Erői mindinkább fogytak s már közel volt a halálhoz — ekkor bebocsát hozzá Lubbock egy rabszolgát és mi történik? A megvetett pária legottan hozzálátott ura ápolásához s kötelességeit körülötte oly gyengédséggel és odaadással teljesítette, hogy a nagy ur rövid idő alatt ismét visszanyerte egészségét.

Braziliában élnek a levélszabdáló hangyák, ezek közül egyesek felmásznak a fára, lerágiák a leveleket, a földön levők pedig 10 krajczárnyi darabokra szabdálják, beviszik a bolyba, megpállítják és gombákat tenyésztenek rajta. Mások szerint papírmátéhoz hasonló készítményt állítanak elő belőle. Könnyű belátni, hogy az így megtámasztott fa nagyon ki van téve az elpusztulás veszedelmének a hangyák részéről. Szövetkezik tehát ellenök a hangyákkal oly módon, hogy táplálja őket és lakást ad nekik. E czélból bizonyos elváltozást szenved a növény szöveteségei előnyére. Így pl. a Cékropia növény belül üres, oldalán nyílások vannak, melyek belseje parenchím sej-

*) Thomá-Paszlavszy. „Az állattan kézikönyve“ 219 oldal.

*) Schubert-Kozocsi „Természetráj“ 441. oldal.

tekkel van kibélelve. E sejteket Müller fedezte fel.*)

Van azonban a [hangyáknak egy ellenségük, melynek támadásai ellen hiába való minden védekezés. Ez a Yurumi vagy sörényes hangyász Ausztráliában. Tiszteletes nagyságu

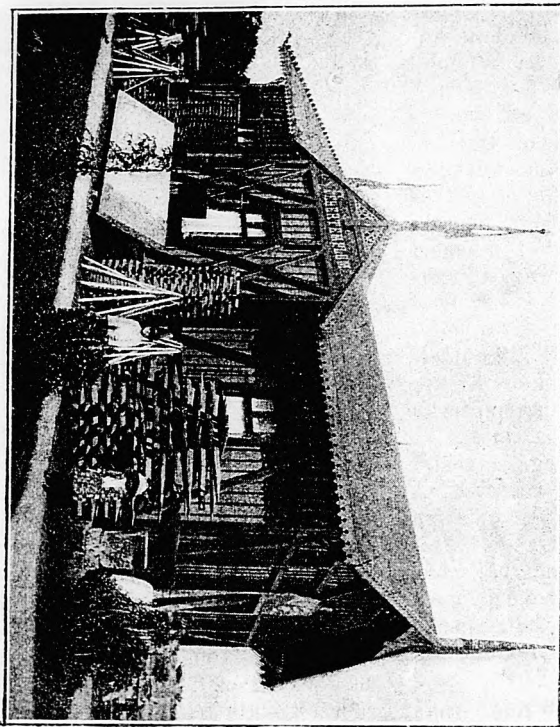
vékony, fekete, nedves nyelvét. Kizárólag táplálékát csak a hangyák képezik.

A hangyák ugyszólván mindenevők, mert épp oly szívesen fogyasztják a húst — és e tekintetben a dögök felémésztése által hasznosak is — mint a növényeket. De kedvez nyalánk-

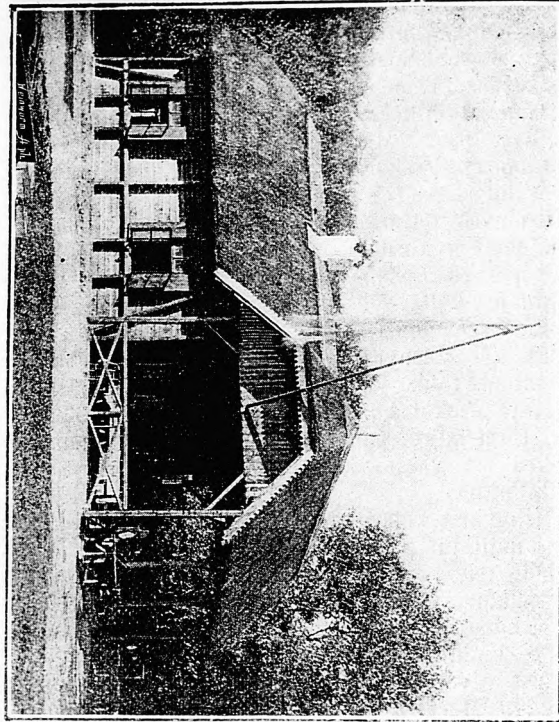
ben az általuk kiválasztott méz betömi a levelek pórusait, mi okból ezek elhalnak. Ezen aphisek nyáron át néha annyira elszaporodnak, hogy az elfoglalt területen együtt nem élhetnek meg többé.

Őszfelé tehát a megszorodott aphisek

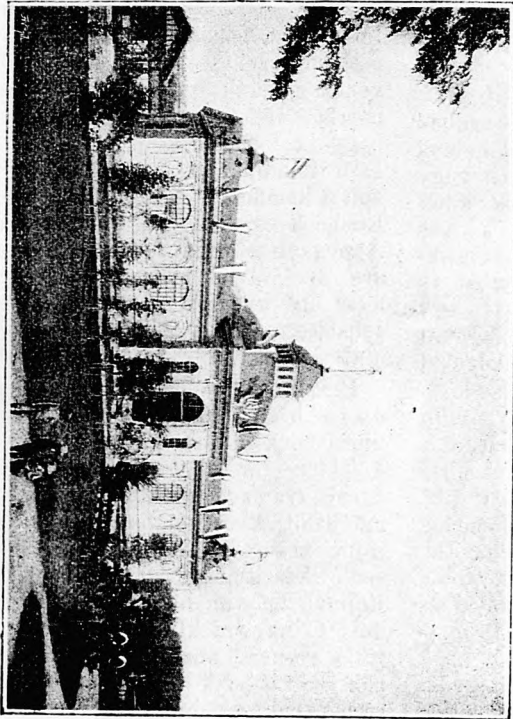
Fehétemplom város pavillonja.

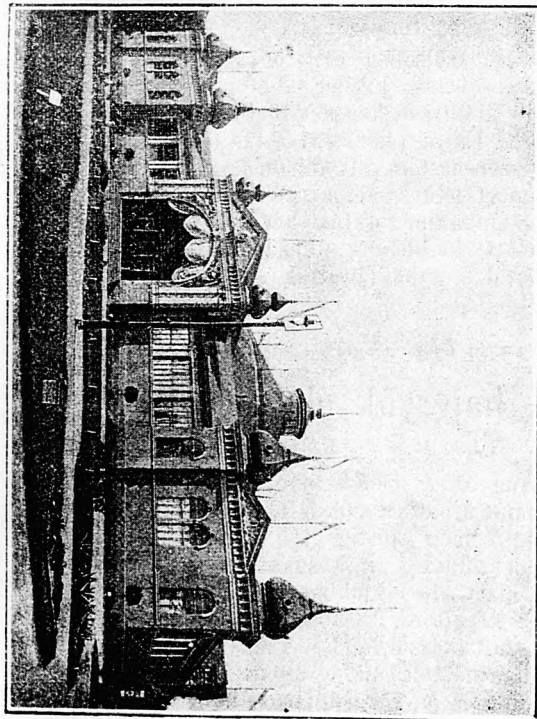
Csárda.

Az osztr. nagy állanvasut pavillonja.

Iparcsarnok.

állat, csak az a hibája, hogy nincs szájnylása; e helyett ormánya hegyén egy lyuk van, melyen át kidugja hosszú,

*) Entz Gézának, a természettudományi társulat megkeresésére 1890. évben tartott sorozatos előadása után.

ságukat a méz képezi és e tekintetben sem szenvednek hiányt.

A levéltetvek (aphisek), különösen a rózsza levelén élők mézharmat kiválasztása által igen károsakká lesznek az általuk meglepett növényre, a mennyi-

némberek szárnyat növesztenek és elrepülnek egy másik növényre. Ennek gyökereire szállva, bele szurják tojó csőveiket s lerakják a petéket.

Alig szállottak le, már is ott teremnek a hangyák és első dolguk a ked-

ves jószág szárnyait leharapni, hogy el ne repülhessen. Erre következik az udvarlás. A hangyák is tudják, hogy minden édességet (no meg a keserűséget is) az asszonynépségtől kaphatni, ha kellőképen tudnak velők bánni. Ott sündörgőznek tehát a méztermelő asszonyosság körül gyöngéd szeretettel s nagy ravaszsággal simogatva csápjáikkal a mézmirigy tájkát. És aphís asszonyosság nem érzéketlen az efféle kedveskedésekkel szemben. Ő is tudja, hogy a lizelgésnek meg kell fizetni az árát. Méltányolja tehát udvarlója törekvéseit és viszonzásul egy mézceppet izzad ki neki, mit a hangyaurfi mohó vágygallyal nyal fel. A dolog úgy értendő, hogy a hangyák csápjáinak simogatása ingerli az aphís mézválasztó mirigyét, minék következtében az édes cepp gyakrabban és talán nagyobb adagokban jelenik meg. Természetes, hogy a kedves jószág ápolásáról kellőképen gondoskodik az udvarló, sőt a fákon élő aphísoknak még szobácskákat is építenek sárból. De jobb szeretik a gyökereken élőket. Talán mert kevesebb fáradsággal juthatnak hozzájuk... Ki tudja? Elvégre a hangyák is lehetnek önzők,

Az utat, mely a bolyból az aphist tartó növényhez vezet, gyakran tisztogatják, hogy a közlekedés fennakadást ne szenvedjen.

Az aphís petéit a hangyák a bolyba viszik, gondozzák s mikor a kicsi aphísok tavasszal kikelnek, elviszik azon növényre, melyen élni szokott, hogy mézet termeljenek nekik. Mikor pedig valami veszedelem éri őket, akkor minden hangya a rágói közé kapja az ő aphísát és úgy menekül vele.

Kanadában meg földmivelő hangyák élnek. Ezek t. i. az általuk elfoglalt területen csak egy bizonyos növényt tűnnek meg. A mint más növény kerül oda, azt azonnal kigyomlálják.

A tisztaságra igen nagy gondot fordítanak a hangya-államban. A bolyban rendes utcáseprők élnek. Apró bogárcák ezek hosszú szőrökkel, melyekkel séta közben az utcákat kisöprik. Ezeket a hangyák megvetik.

A hangyaállamban 200 különféle rovar él, melyek mindannyian valami szolgálatot tesznek. Ezek közt a hangyák kedvence a *Claviger* (vakbogárka), mely kizárólag a hangyák ápolásának köszöni életét. Ennek a kis vakbogárnak a potrohán hosszú szőrök vannak, melyeket a hangyák a szájukba fogva szopnak, hogy illatszert szívjanak. Ez tehát az ő illatszergyárosuk. Másokat meg csupa könyörületességből tartanak, ápolnak s védelmeznek. (Kisdedóvás.) Ilyenek az aranyos virágbogár (*Cetonia aurata*) álczái, a sutabogár (*Hister*), némely rövid szárnyu bogár (*Myrmedonia*) stb. És hogy a

csivilizáció össze követelményeinek elég legyen téve, az elmaradhatlan házi barátok sem hiányoznak, melyek azonban nem olyan kedvesek, mint a mieink, mert ők nemcsak ismerik az enyém és tied közti különbséget, hanem respektálják is.

Még egy hangyafajról kell megemlékeznem, a mit különben előbb illett volna tennem. Ezek a papirosból építő hangyák. (*Tetramorium cespitum*) melyet azért nevezett el Horváth Géza dr. papirosból építőnek, mivel a fészket ilyen anyagból készíté. Ezt az érdekes hangyafajt a természettudományi társulat egyik borsódmegyei tagja fedezte fel egy lakatlan kastély renováltatása alkalmával. A hangyák a fészkeket régi aktákból készítették és pedig oly formán, hogy az elsárgult aktáknak csak a belsejét rágták ki, a külsőt érintetlenül hagyván. Papirosból építő hangyák ez ideig nem voltak ismeretesek sehol. A mi hazánk dícsékedhetik e speciálitással. Az érdekes készítmény egy része a nemzeti muzeumban, a másik része a pedagógium természetrajzi szertárában, harmadik része pedig Horváth Géza dr.-nál, a földmívelési miniszterium filloxéra osztályában van. Borsódmegyén kívül e kis veres hangyafaj még hazánk déli részén is él, de ott még nem épített papirosból. Legalább eddig nem találtak ilyesmit azon a vidéken.

A hangyák igen sokat esznek s még is téli álomba merülnek. Egy másik nem kevésbé érdekes tulajdonságuk, hogy néha minden látszó ok nélkül elhagyják a nagy fáradsággal felépített bolyt s más helyre költözködnek. A boly elhagyatottsága arról ismerhető fel, hogy begyepesedett, s hogy körülötte sem hangya, sem más rovarélet nem észlelhető. Ilyen elhagyott hangyabolyokat vizsgáltam 1889. év nyarán Bártfa fürdő erdejében, a hol a „bártfai kilátás“ és „Cseresnyés“ közti gerinczen igen sok van. Ők termelik a hangyasavat, mely a szerves vegytanban és a gyógyászatban nevezetes szerepet játszik s melyet a rágóik vagy fulánkjukkal ejtett sebbe dörzsölnek, miáltal az gyuladásba megy át. De ez nem veszélyes. Fulánkja különben csak kevés hangyának van; ellenben színérzéke mindeniknek. Lubbrek — a hangyák e legalaposabb ismerője — kísérleteket tett ez irányban s azt találta, hogy a mézzel bekent sárga, vörös és zöld papíresíkok közül mindig a sárgát keresték fel előbb, mivel előzőleg olyan színü edényből kapták a mézet. A mi pedig agyvelejök fejlettségét illeti, ugyancsak Lubbrek szerint ezen vannak relative a legtöbb tekervények, a mi a szellemi munkálkodás legbiztosabb ismertetőjele.

Egy pillanatig sem szenved kétséget, hogy e magas foku értelmiséget a társasélet, különösen azonban a megélhe-

tési gondok, vagyis a létérti küzdelem fejlesztette ki ennyire. Az ő táplálékukat a növény- és állatvilág szolgáltatják s éppen ez az, a mi a megszerzését nehezé teszi s tekintve sokaságuk mellett falánkságukat, folyton azon kell törni a fejöket, hogyan csíphetik el a jobbik falatot társuk elől. Ez a folytonos gondolkodás, a mi az ő agyvelejöket annyira kifejlesztette. Igaz, hogy a növényevő állatok közt pl. a ló, az elefánt, a ragadozók közt meg a kutya értelme bámulatos, de ne feledjük, hogy az értelem e bámulatos fejlettsége ezen állatoknál az emberi bánásmód természetes következménye, a mi ismét a mellett tanuskodik, hogy a hol agyvelő van, ott értelem is létezik, csak hogy természetesen eredeti állapotában fejletlen. A hol nincs értelem, ott nem is lehet azt fejleszteni, mert semmiből nem lesz semmi. A hangyák értelmiségét nem az emberi bánásmód emelte oly tükélyre, ennél fogva egész bátran mondhatjuk, hogy ők szellemileg igen sokat, legalább is annyit dolgoznak, mint testileg. Az ő értelmiségükhöz hasonló magas foku intelligenciát nem találunk egyetlenegy vadon élő állatnál sem. Így pl. a békák határozottan ostobák, a növényevő állatok meg mind gyenge elméjűek. A halak bizonyos foku értelemmel bírnak, habár az ő agyvelejök a gerinczesek közt a legfejletlenebb, de mert táplálékukat néha állat- és növényi részek képezik és helyenkint sokan vannak, némi nemü gondot még is okoz nekik annak megszerzése. Érdekes, a mit Hermann Ottó mond erről „Magyar halászat“ címü művében. A kis aranyhala a rendes étkezési időre a szokott helyen megjelenvén, Hermann nem adta oda neki a falatot, mire a halacska megharagudott s mérgesen csapkodta a vizet a farkával. A varjúk, szarkák furfangja ismeretes, ezek is társaságban élnek s vegyes eledellel táplálkoznak.

A hangyáknál észlelt könyörületességet nem ismerjük más állatoknál, még a kutyanál sem, mert az még a saját testvéreivel is marakodik, idegen állat felnevelésére pedig egyáltalán nem alkalmas.

A hangyák ezt saját jószántukból teszik.

Szóval a megélhetés gondolai fejlesztik az értelmet, a társas együttlét pedig csiszolja, köszörüli, élesíti a nemesebb érzelmeket felkelti és neveli. És ez természetes. A magánosan élő állat nem lát maga körül szenvedni senkit, nem is támadhat fel benne a részvét, melyet csak a nyomornak, szenvedésnek látásu kelt s hogy ezt kelthesse, bizonyos foku értelem okvetlenül szükséges.

Jakab, a tolvaj.

(Böhökös mese.)

Meséli: Békésy Géza.

Egyszer volt, hol nem volt, egy szegény ember. Hát az csak olyan szegény volt, hogy még a hőrség is urnak mondhatta magát mellette, ha végignézett a télirevalóján. Hogy éljen, mit csináljon. Bizony ő kigyelme megtanult lopni. Nagyra vitte ebbe a mesterségbe, és megtanította a fiát is, a kit Jakabnak hívtak. De már ilyen híres lopó nem volt még hetedhét országon sem, mint Jakab, El is ment a híre világgá, hogy még a király is meghallotta s elhívatta magához, hogy próbára tegye az ügyességét. Azt mondta Jakabnak:

— Hallod-e fiu! Van nekem a királyi istállóban egy fényesszörű szép pejlóvam. Azt a lovat négy udvari legényem őrzi, ha ma ellopod, neked adom a lovat, meg rajta felül sok drágaságot ajándékban.

— Bizza csak rám azt felséges királyuram — mondta Jakab, majd eligazítom én a dolgát.

Avval elment. Alig várta, hogy beesteledjék. Akkor elment a királyi istállóhoz. Hát látja, hogy egy udvari legény az ajtónál áll, fogja a rekeszt s alszik. Fogta magát, egy darab fát tett a markába, kivette a kezéből a rekeszt s bement az istállóba. Ott már három liberias legényt talált. Egyik a pejparipa kantárszarát fogta, annak a kezibe adott egy kötelet; a másik a ló fülét fogta; annak kivette a kezét s megfogatta vele a saját fülét; a harmadik a ló farkát fogta, annak a kezébe adott egy seprűt. Így aztán aludtak tovább. Jakab pedig rávetette magát a lóra s elvágatott vele.

Másnap hajnalban a király még úgy papucsban az istállóba ment, hogy nézze, vajjon ellopta-e Jakab a lovat.

Majd hogy nyavalyássá nem lett bámulatában, mikor meglátta, hogy nincs a ló. Mérgesen rákiáltott a szolgákra, a kik még javában huztak:

— Hát hol van a ló, gazemberek!?

Félálmosan kiáltja az egyik:

— Kezemben a kantár!

A másik:

— Itt a füle!

A harmadik:

— Fogom a farkát.

— No fogd meg az életedet! — kiáltja a király, mert tüstént kiszorított belőled!

Avval kikapta a seprűt a kezéből s úgy végig rántotta mindeniken, hogy ma is arra kódulnak.

Hát akkor állit be az udvarra Jakab nagy hetykén a pejlóval s kérte a jutalmat. Mit csináljon a király, hát megadta, de gondolta magában: nem mindig jársz úgy.

— No Jakab — mondta — már lá-

tom, hogy ügyes legény vagy, de ha ellopod azt a 100 kalangya buzát, a mit ma estig kiesépelnek a csürben, adok neked egy zsák aranyat.

— Bizza csak rám felséges király — mondta Jakab.

Estére aztán vásárolt egy meszely pálinkát, meg egy karéj kenyeret, aztán megindult be a király udvarára. Ott a király mérges kutyái rárontottak, hogy szétépjék. Jakab a kenyeret belemártotta a pálinkába, s odadobta a kutyáknak. Akkor aztán felment az odorba. Ott szalmából csinált egy emberformát s azt odaállította a nyiláshoz, a honnan a csürbe lehetett látni. Itt sok gabona volt egy csomóban, s körülötte a cséplők, a kik várták Jakabot, hogy agyonverjék. Jakab bekiáltott a nyiláson:

— Szököm be!

— Szökjél, szökjél, épen jó helyre szököl — kiáltottak a cséplők.

Megint kiáltotta Jakab:

— Szököm be!

— Szökjél, szökjél, mert épen jó helyre szököl, — kiáltottak a cséplők, s ekkor már felemelték a cséplőket, hogy üthessék Jakabot, mikor beszökik.

Jakab hirtelen bedobta a szalmababot. Azoknak se kellett több! Azt gondolták, hogy Jakab, neki estek, addig verték, a míg a szalma is a csép is mind pozdorjába ment. Avval, mint a kik jól végeztek a dolgukat, szépen lefeküdtek. Jakab csendesen összeszedte a gabonát, rátette egy szekérre s haza vitte.

Akkor volt még igazán mérges a király, mikor másnap meglátta, hogy Jakab csakugyan elvitte a gabonát. Mit tegyen, megadta az ajándékot, de gondolta magában: megállj csak, kifogok én rajtad.

Viszont magához hívatta Jakabot s azt mondta neki:

— Hát már látom, hogy ügyes legény vagy, de ha az éjjel ellopod a feleségem újjáról a jeggyűrűt, neked adom a fél királyságotomat.

— Bizza csak rám felséges uram, — mondta Jakab.

Este már jó előre a király összegyűjtötte a cselédséget a királyné szobájába. Egy kardot vett a kezébe s a cselédeknek is adott egyet-egyvet, hogy mihelyt belép Jakab a szobába, vagdossák össze-vissza.

Éppen aznap akasztottak fel egy nagy gonosztevőt. Jakab elvitte az akasztott embert a királyné ablakához s ott bedobta az ablakon. Nosza neki estek a király s a szolgák az akasztott embernek, s mind össze-vissza vagdosták, akkor aztán eltakarították és elmentek aludni.

Csak ezt várta Jakab. Csendesen beugrott az ablakon, odament a királyné ágyához s azt mondta neki.

— Ide adhatod már a gyűrűt, mert eltakarítottuk azt a hitvány Jakabot.

A királyné azt hitte, hogy felséges ura kéri s odaadta. Nemsokára bejött a király s kérte a gyűrűt.

— Hiszen már egyszer odaadtam — mondja a királyné.

— Nekem ugyan nem adtad, — mondja a király.

— De odaadtam én.

— Ejnye, így-ugy — morgolódtott a király s úgy megránczította a felesége haját, hogy talán nem is volt rendjén.

Jakab másnap beállított a gyűrűvel. Mit, mitnem csináljon a király, odaadta Jakabnak a fele királyságát. De gondolta magában: Már csak valahogy kifogok én rajtad.

Azt mondta neki:

— No Jakab, derék legény vagy, de ha ellopod a papot, meg a kántort, s elhozod ide az udvaromba, neked adom az egész királyságotomat.

— Bizza csak rám felséges uram — mondta Jakab. S mit csinált az agyafurt Jakab?! Összefogott egy rakás rákot, s mindeniknek a hátára ráakasztott egy kicsi gyertyát. Vett magához két lepedőt s a rákokkal együtt elvitte este a templomba. Ott a rákok hátán a gyertyákat meggyújtotta s eleresztette őket a templom pitvarában. Azok csendesen mászkáltak szerteszét. Azután az egyik lepedőt kiterítette a templom közepébe s hirtelen elfutott a paphoz, s lelhendezve beszélt el neki, hogy a templomban megjelentek a mennyei apró szentek, s a kik a mennyországba akarnak menni, azokat elviszik.

Dejszen a papnak sem kellett több, futott a kántor után s együtt rohantak a templomba. Azalatt Jakab magára vette az egyik lepedőt s felment a szószékbe s mikor a pap és kántor a templomba érkeztek, rákezdté prédikálni:

— Édes hív szögáim! Már ideje, hogy a mennyországba menjetek, annyi jót tettetek a földön. Üljetek a lepedő közepébe, s majd az apró szentek felvisznek az égbe.

A pap és kántor ráültek a lepedőre. Jakab aztán összefogta a lepedőt, s elindult velük a király háza felé.

A pap se volt tollból, s a kántor sem, s Jakab csak a földön tudta őket huzni. Olykor-olykor egy kövön nagyot döcseztek s elkezdtek ordítani.

Akkor aztán mondta Jakab:

— Göröngyös még itt elején a mennyország utja, üljetek szépen, mindjárt simábbat érünk.

Szerencsésen eljutottak aztán a király udvarába. Itt Jakab a papot és kántort lepedőstől együtt a pulykaketreczbe tette. Ott ültek ő kigyelmék nagy várakozásban; hát egyszer csak elkezdének pityegni a pulykák.

— Mi az tiszteletes uram? kérdi a kántor.

Mondja a tiszteletes:

— Hallgas bolond, az angyalok beszélnek.

Másnap reggel bevitte a királyhoz őket. Még csak az volt a bámulás, a mit a király tett. Odaadta aztán Jakabnak az egész királyságot, s elindult ő is lopni, mert látta, hogy ez a mesterség fizet legjobban a világon.

A házinspektor.

(Fővárosi típus.)

A mikor Sinka, az a boldogtalan ház-mester egész családját lemészárolta, a budapesti lapok élénken kezdték foglalkozni a „házmester ügy“-gyel, s valamelyik lap azt is találta mondani, hogy a fővárosnak már csak egy tipikus alakja van: a ház-mester.

Egy lipótvárosi bankár ismerősöm, kivel együtt ültünk a kávéházban, olvasván e fölfedezést, egyszerre gúnyosan fölnevetett.

— Nézze csak, azt írja ez az újság, hogy csak egy tipikus alak van már a fővárosban: a házmester. Ugy látszik, ennek az urnak még nem volt dolga házinspektorokkal.

— Ennek persze . . .

— Kérem, figyeljen ide, elmondok egy történetet, melyből ráismerhet az inspektorokra.

— Van egy gazdag magyar mágnás, a kít nevezzük egyelőre X-nek. Ha annyit mondok róla, hogy tul a Dunán nagy uradalmi vannak, hogy valóságos fejedelmi udvartartása van, sokan azonnal tisztában vannak, hogy ki rejtőzik az X. alatt. Ennek a magyar mágnásnak van a Lipótvárosban egy szép nagy háza, abban a házban természetesen egy inspektor. Ez az inspektor a mult negyedben egy szép napon beállit hozzám, a legtöbbet fizető lakóhoz és felmondja a lakást, mely egész emeletet foglalt el. Mit csináljak, el kellett fogadnom, felsőbb fórum nincs a hová appelláljak, mert a háziurnak kisebb gondja is jóval nagyobb, hogy a lakók, dolgával vesződjék.

Aztán elindultam — új lakást keresni. Új lakást! Ki nem tudja, hogy mit tesz ez: lakást keresni a fővárosban! Én is bebarangoltam egy egész városrészt, és nem kaptam magammak való lakást. Nyakamon volt az újnegyed és még nem volt, a hová hurcolkodjam. Végelkeseredésemben beszéltem az inspektorral.

— Tudja mit, megfizetem a meny-nyivel többet kívánt, itt maradok.

Az inspektor ur „sajnálja“, de már nem teheti, mert el van ígérve a lakás.

— Kinek?

— Ennek s ennek.

Kocsiba ülök (és pedig saját kocsimba!) s hajtatok az „Ennek s ennek“ urhoz.

— Hallottam, hogy az ur kivette az én lakásomat. Engedje vissza nekem. látja, nem kapok magammak való lakást az egész Lipótvárosban.

— Mit gondol az istenért, hisz 300 forintot adtam az inspektornak csak azért, hogy kistájgerolja önt.

— 300 forintot!

— Igenis 300 forintot osztrák értékben.

— Hát tudja mit, kérem. — szóltam hosszabb fontolgtatás után — én megfizetem önnek a 300 forintot, csak engedje vissza nekem a lakásomat.

Az „Ennek s ennek“ ur nagy nehezen rá áll, én lefizetem a 300 forintot, s azzal robogok vissza lakásomra.

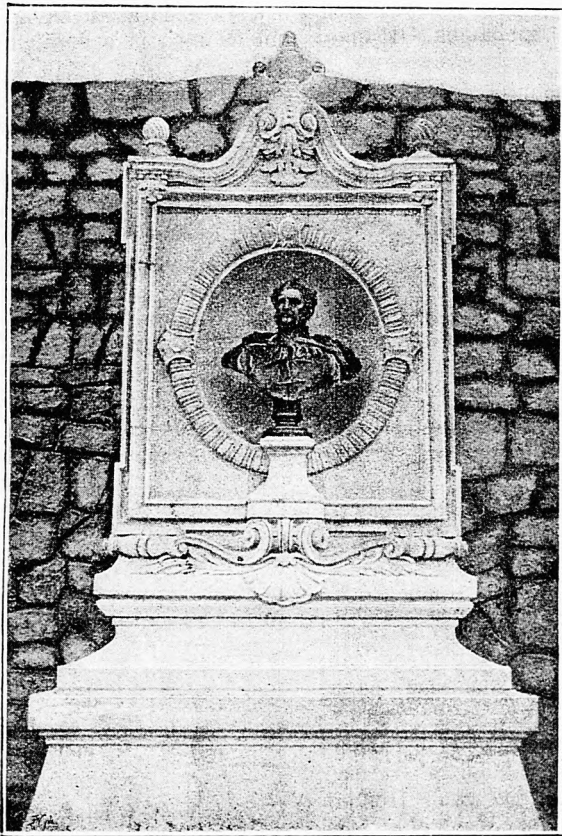
— Kérem ily kényelmes szép lakásért. . . Hanem mondok egyet. Ne fizessen ön 200 forintot. Én most ugyanis kocsit akarok venni. Adja nekem a kocsiját a 200 forint fejében.

— 500 forintos kocsit!

— Három esztendeje méltóztatik használni, nem ér az többet 200 forintnál.

Mit tegyek? Protestáltam, fenyegetőztem a grófi háziurnal, az inspektor szánakozólag mosolygott, s a vége az lett a komédiának, hogy odaadtam a kocsit: vigye az ördögbe! Kell is nekem ezután kocsit!

Székely Huszár.

SZÉCHENYI-SZOBOR.

Hivatom az inspektort.

— Hát a lakás az enyém. „Ennek s ennek“ urnak visszafizettem a 300 frtot.

A háromszáz forint kiejtésénél merőn szemébe néztem az inspektornak és hosszan legeltetem rajta tekintetemet, figyelvén, hogy milyen hatást tesz rá a leleplezés. Hanem az inspektor ur nem jött zavarba, ravasz mosolygással mondá:

— Nagyon sajnálom, de ez a lakás így sem az öné. Pár nap előtt értesültem, hogy „Ennek s ennek“ ur lemond róla és egy más urnak adtam át. Adott is 200 forintot, ha talán azt is. . .

— Azt is visszafizessem!?

— Sajnálom, de másként!

— De hisz ez rablás!

Széchenyi-szobor a svábhegyen.

(Képpel)

Budapest legszebb nyaralóhelyén, a Svábhegyen, aug. 30-án leplezték le Széchenyi István, a legnagyobb magyar kitünően sikerült mellszobrát, a róla nevezett hegyen. Nagy és diszes közönség volt jelen az ünnepségen. Ott volt Széchenyi Béla is, a legnagyobb magyar egyik fia, leányával, Ali e grófnővel. Az ünnepi beszédet Mérő János, kir. tanácsos tartotta, a kinek buzgólkodásából jött létre első sorban e szobor, épp úgy, mint a tavaly szintén a Svábhegyen leleplezett Eötvös-szobor. Mérő János átadván a szobrot a főváros képviselőinek: Ráth Károly és Gerlóczy Károly polgármestereknek, az ünnepi közönség az Eötvös-vendéglőben jött össze lakomára, melyen Jókai is részt vett s mondott is egy szép pohárköszöntőt.

A mellszobor, mely Strobl Alajos műve, a Széchenyi hegynek Budapestre néző oldalába van beillesztve.

L E N A.

VITTORIO BERZESIO REGÉNYE)

Olaszról fordította . V. SZÜCS GÉZA.

(Folytatás.)

Éppen reggeliztek, mikor egyszerre heves csöngetyű szó rázta fel ültéből a családapát, majd meg durva léptek halatszottak.

Egész sereg ember jött, a kik mind a Lena atyja után kérdezősködtek.

Majd belépett kettő.

Az egyik megszólalt:

— Guglietti ur, annak az ügynek elintézése végett —

Gerolamo papa fehér lett, mint a sürt viasz. Alig tulta e szavakat ki-nyögni:

— Tessék az én szobámba. Ott majd elintézzük.

Mindhárman bementek a szomszéd szobába, s csak a nők maradtak ott, búsan, maguk sem tudva, hogy miért — de leverte majdnem a könyekig. Majd hallották, hogy a két idegen heves és fenyegetőző hangon kezd beszélni, míg a családapa kérésre fogja a dolgot. Ekko megnyílt az ajtó, s a két idegen izgatottan távozott.

— Szókkal ki nem elégít — mondták Gugliettinek. Ha nem fizet: bepöröljük.

— Mi az, szent Isten! mondta Lena, atyához sietve, a ki egy közeli székbe roskadt le.

A szegény ember a haját kezdte tépni, zokogásban tört ki s a következő szavakat tördelte.

— Tönkre mentem!

Neje és leánya gyöngéd huzalokkal vették körül, csillapították, vigasztalták, de ő folyton csak ezt ismételte panaszosan kétségbeesve:

— Tönkre jutottam! Csőd előtt állok! Ha nem kapok ma valahonnan tíz ezer frankot, el vagyok veszve! Honnan teremtem elő ezt az összeget? Nem marad számomra más hátra, mint hogy megöljem magamat.

— Ah, ne mondj ilyeneket! — szölt közbe Lena ijedten. Majd találunk valami módot. — Nem — nem, — honnan? Ki adna nekem tönk szélén álló embernek ennyi pénzt?

A szegény asszony pedig, minden szónélkül, csendesen sirdogált. Egyszerre Lena felugrott helyéből, mint a ki jó eszmére talált.

— Megtaláltam az eszközt! Isten sugallta tán. Ruhámat, felöltömet és kalapomat! Apja és anyja egyszerre kérdezték:

— Hova akarsz menni?

— Anyám, légy szives elkísérni.

— Hová?

— Santefiora marquiséhoz.

XV.

A gróf nyilatkozata Lenáról.

A Santefiora ház diszesen, kényelmesen butorozott szalonjában éppen együtt ültek a marquisé, Elvira és jegyese, Federico gróf.

Ez utóbbi, szokása ellenére, egy kissé szótlan és elgondolkozó volt e napon és hallgatagon ült jegyese mellett, annak kezét a magáéban tartva. A marquisé a ki grófnak ezt a különös magaviseletét azonnal észrevette, folyton vizsga tekintettel kutatta a fiatal ember arcán a változás okát.

Elvira szintén észrevette, hogy völegényének rossz kedve van, s olyan szomorú lett ő is, hogy Federico egészen megindult arra, s igyekezett, hogy megmagyarázhatatlan zavarát levetkőzze, a mi ha nem is egészen, de még is sikerült úgy, hogy aztán a leány is felvidult lassanként.

Mikor aztán visszatért a kis családi körbe az általános jó hangulat, egyszerre csak belép a legnagyobb zavarral, a legnagyobb szomorúság kifejezésével arcán: Guglietti Lena.

E pillanatban mindnyájuk figyelme az ujonnan érkezett felé fordult. Az Elvira jegyesének arca is egészen felélénkült Lena érkezétre. Szeimei mintegy örömet fejeztek ki, azonban csak egy pár pillanatig tartott s aztán gyors mozdulatot tett — olyanformát, mintha vissza akarna huzódni; majd ismét megállott. Valami, nála szokatlan zavar és megütközés volt egész magaviseletén észrevehető.

(Folyt. köv.)

Tán meghallják, tán elértek,
Hogy a miért küzdtek végig,
Mégéltem hát ezt a napot:
Boldog lettem, boldog vagyok . . .

Senki.

Nyugat felől . . .

Nyugat felől be van az ég borulva
Sötét fátyolt terít az én falumra,
Jaj Istenem, nem láthatok hazáig
Fáj a szívem, fáj a megszakadásig!

Ott van az én édes anyám betegen,
Kíért annyi könny remeg a szememen!
Drága lelke sirva eped utánam,
Én vagyok csak vigasztaló bújában.

Óh miért is nem lehetek szünetlen
Veled édes drága anyám, szerelmem!
Elviselném én a sok kint helyetted,
Ki a lelked én velem megfeledtet!

Lévay Mihály.

Képtalány.

Számrejtvény.

T. K. I. t. I

10, 25, 31, 28, 24, 25, 26.	Ezt bevezetetlen erősségnek tartják.
38, 22, 15, 20.	Emnek bölcsességét még most tanítják.
35, 9, 36, 14, 23.	A mig ez el be nánk, elő le-nyek vagyunk.
16, 5, 6, 37, 18.	De ez aludt atól könnyen meg-válhatunk.
1, 17, 4, 30.	Ósi büszke v ra szép Magyar-országunk.
27, 34, 29, 21, 30.	Temetője lett egy hitszegő kí-rálynak.
32, 8, 12, 3, 25, 15.	Világhírűve le t nagy találma-nyáról.
13, 2, 18.	A ki szegény, ezt nem mond-hatja magától.
14, 33, 7, 29.	Hires lett hős női nagy báto-rságáról.
3, 19, 11, 33.	Ha nem akarjuk is, kibúvik a zsákból.
1-38.	Me engett a költő a romjain emnek.
	Midőn éltet adott e hexame-ternek.

A mult számban közölt talányok megfejtése:

A képtalányé:

Ábrándozás az élet megrontója.

A Számrejtvényé:

Káka tövén költ a ruca,
Jó földben terem a buza.

Hit

(Uhländ)

Lágyfuvalmak ébredeznek,
Reggel, este játszva löngnek
Bérczen és a völgyön át:
Édes illat, enyhe szellő!
Csitt szívem, csitt, néked is nő
Egykoron tán még virág.

Minden uju!, minden ébred . . .
Meddig ujul, meddig éled,
Mit tudhatja a világ?
Zordon völgyön is virág kel . . .
Bánatod feledd tehát el,
Nő még néked is virág . . .

Az első látogatás . . .

Ne boruljon el a lelked,
Hogy ha ilyet emlegetek,
De, lásd, úgy lesz: esküvőre,
Esküvőről temetőbe.

Temetőbe két fejféhoz,
Apám, anyám sírhalmához,
Leborulni, imádkozni,
Néki is bemutatkozni.